УДК 336.7

І. В. Штиль,
Аспірантка НДФІ ДННУ "Академія фінансового управління"
Міністерства фінансів України

СИСТЕМА ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ ВКЛАДНИКІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА

I. Shtil,
Post-graduate student of "Academy of financial management" Ministry of Finance of Ukraine

SYSTEM TO PROTECT THE INTERESTS DEPOSITORS OF CREDIT UNIONS: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UKRAINIAN PRACTICE

У статті проведено аналіз системи кредитної кооперації Польщі, Литви, Угорщини та Ірландії. Основну увагу приділено організації захисту вкладів (внесків) членів кредитних спілок на депозитні рахунки. Запропоновано модель перебудови системи кредитної кооперації України.

This article provides analysis of credit cooperatives in Poland, Lithuania, Hungary and Ireland. Main attention is given of protection deposits (contributions) members of credit unions to deposit accounts. Proposed scheme of the restructuring the system of credit cooperatives Ukraine.

Ключові слова: система кредитної кооперації, кредитна спілка, стабілізаційний фонд, страхування депозитів.

Key worlds: cooperative credit system, credit union, stabilization fund, deposit insurance.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сьогодні кредитні спілки виступають невід'ємною частиною фінансового ринку будь-якої країни. За своєю природою вони мають не лише економічне значення, але й соціальне (взаємодопомога та самозахист громадян в умовах ринкової економіки). Головною метою діяльності таких організацій є надання своїм членам різних фінансових послуг, найважливішими з яких є позички. Як правило, попит на кредити є завжди. І, оскільки умови їх отримання у кредитних спілках є більш привабливими, ніж у комерційних банках, громадяни все частіше і активніше ними користуються. Що стосується розміщення тимчасово вільних коштів громадян на депозитних рахунках у кредитних спілках, то після фінансово-економічної кризи кількість вкладників значно зменшилась. Причиною тому є недовіра у суспільстві до таких фінансових установ, адже захист вкладників кредитних спілок на державному рівні не здійснюється.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню проблеми створення та функціонування системи гарантування вкладів членів кредитних спілок присвячені наукові праці таких вчених, як В.В. Гончаренка, О.М. Іваницької, Г.М. Терещенко, В.П. Унинець-Ходаківської, В.П. Хомутенко, і практиків — П.М. Козинця, О.Г. Кривенка, А.Я. Оленчика та ін.

Крім того, розроблено Концепцію розвитку системи кредитної кооперації, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.06.2006 № 321-р, та проект Закону України "Про Фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок" № 3265.

Не дивлячись на значні наукові доробки, законопроекти, система захисту/гарантування вкладів членів кредитних спілок в Україні не створена. Відсутні будь-які гарантії та механізми повернення фізичним особам, які є членами кредитних спілок, їх коштів. На даний час проблема гарантування вкладів членів кредитних спілок залишається актуальною та потребує подальших досліджень.

МЕТА СТАТТІ

Метою даної статті є дослідження системи захисту вкладів членів кредитних спілок у країнах з високим рівнем розвитку кредитної кооперації, зокрема, Польщі, Литви, Угорщини та Ірландії, а також можливостей використання їх досвіду для перебудови системи кредитної кооперації в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

За даними міжнародної організації кредитних спілок і кооперативних фінансових організацій — Всесвітньої ради кредитних спілок (WOCCU) станом на 1 січня 2012 року світовий кооперативний рух об'єднує 100 країн

різних регіонів та континентів, серед яких, крім європейських: Польща, Молдова, Румунія, Велика Британія, Македонія, Литва, Латвія, Естонія, африканські країни: Кенія, Південно-Африканська Республіка, Малі, Нігерія, Камерун, азійські — Бангладеш, Камбоджа, Гонконг, Індія, Індонезія, Корея, Філіппіни, Сінгапур, Таїланд, країни Латинської Америки — Болівія, Бразилія, Сальвадор, Мексика, Панама, Парагвай, Перу, Чилі, Колумбія, Еквадор, Гондурас, Уругвай, а також високорозвинені країни світу: Канада, США, Австралія, Нова Зеландія. Кооперативними відносинами охоплені близько 196 мільйонів громадян та 51 тисяча кредитних спілок [1].

У країнах із слаборозвиненою економікою та банківською системою кредитні кооперативи відіграли важливу роль у боротьбі із бідністю, наданню підтримки малому бізнесу, що тільки починав зароджуватися, створенню нових робочих місць. Проте у деяких країнах кооперативний рух настільки набрав своєї ваги і здійснив такий вплив на економіку, що кредитні спілки стали не тільки партнерами і специфічними клієнтами комерційних банків, але й серйозними їх конкурентами.

В Україні кредитні спілки також зайняли важливе місце на фінансовому ринку, але через низку законодавчих, економічних та організаційних проблем лишаються на недостатньому рівні розвитку. Серед цих проблем основними виступають: недосконалість законодавства, що регулює діяльність суб'єктів системи кредитної кооперації, зокрема, багато питань діяльності кредитних спілок і досі залишаються неврегульованими і не мають чітких норм; існування значної кількості кредитних спілок, що у своїй діяльності не дотримуються основних принципів міжнародного кооперативного руху й вимог щодо захисту прав їх членів; низький рівень професійної кваліфікації співробітників й технічної оснащеності переважної більшості кредитних спілок; слабкий рівень менеджменту та зловчивання з боку керівництва; відсутність діючої інфраструктури фінансової й технічної підтримки ефективної діяльності кредитних спілок; відсутність ефективного механізму захисту прав членів кредитних спілок, у тому числі гарантування вкладів тощо.

У період економічного зростання у 2008 р. кредитні та депозитні послуги набули популярності серед населення. Кредитні спілки поступово почали завойовувати свою нішу на вітчизняному ринку кредитування. У свою чергу, це призвело до зростання усіх показників діяльності кредитних спілок: збільшувалась їх загальне число та кількість їх членів, стрімко зростав попит на кредитні ресурси, стабільно залучалися внески на депозитні рахунки. Проте із розгортанням фінансової кризи, коли погіршилося матеріальне становище громадян, знизилася платоспроможність населення, кредитні спілки почали відчувати нестачу надходження ресурсів. Водночас, недостатня увага до можливих ризиків і відсутність жорсткого законодавчого поля призвели до розбалансування системи кредитної кооперації загалом та кожної кредитної спілки зокрема. Якщо банки в умовах тривалої економічної кризи отримували фінансову підтримку з боку Національного банку України, то кредитні спілки змогли розраховувати лише на свої сили. Як наслідок, значна частина вітчизняних кредитних кооперативів опинилася у складному матеріальному становищі та не змогла вийти з нього по сьогоднішній день.

Головним чином, така ситуація обумовлена неповерненням кредитними спілками внесків (вкладів) на депозитні рахунки своїм членам, адже на сучасному етапі розвитку вітчизняної системи кредитної кооперації ця проблема є найбільш актуальною. Захист прав та інтересів споживачів фінансових послуг кредитних спілок має стати пріоритетним напрямом державної політики, що передбачає вжиття невідкладних заходів щодо усунення такого явища, як невиконання кредитними спілками своїх зобов'язань перед членами.

Захист вкладників кредитних спілок на державному рівні не здійснюється. Нині існує дві недержавні програми захисту, утворені об'єднаннями кредитних спілок, — Стабілізаційний фонд Національної асоціації кредитних спілок України та "Програма захисту вкладів" Всеукраїнської асоціації кредитних спілок, проте жодна з них реально не гарантує повернення вкладів.

Відповідно до положень Концепції розвитку системи кредитної кооперації, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.06.2006 № 321-р, з метою захисту кредитних спілок від ризиків недостатньої ліквідності, низької платоспроможності або неналежного фінансового стану необхідно створити єдину загальнонаціональну систему стабілізації і фінансового оздоровлення кредитних спілок, а також систему гарантування вкладів членів кредитних спілок [2]. На даний час зазначена концепція так і залишилася не реалізованою.

Не увінчалася успіхом і спроба прийняти у 2010 р. проект Закону України "Про Фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок", який після негативного сприйняття Верховною Радою відправили на доопрацювання. Таким чином, гарантування/захист внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитні рахунки в Україні з практичної точки зору взагалі не проводиться.

Ця ситуація викликає занепокоєння, адже механізму відшкодування членам кредитної спілки їх коштів у разі її неплатоспроможності не існує. За орієнтовними даними, сума заборгованості кредитних спілок, які під впливом світової фінансової кризи, та, в деяких випадках, у зв'язку із зловживанням з боку керівництва, що вдало скористалося наслідками кризових явищ, перед вкладниками становить приблизно 1,5 млрд грн., а кількість вкладників таких проблемних кредитних спілок коливається від 10 до 30 тис. громадян. При цьому, за даними Державної виконавчої служби України, станом на 01.01.2013 р. підлягає виконанню близько 12 тис. виконавчих документів про стягнення коштів з кредитних спілок на загальну суму понад 500 млн грн. Так, Всеукраїнською асоціацією кредитних спілок було запропоновано запровадити механізм компенсації вкладів з боку держави постраждалим вкладникам. При цьому, компенсація повинна була б відбуватися під контролем Уповноваженого державного органу. На сьогоднішній день зазначена проблема так і залишається невирішеною, а отже і вклади членів діючих кредитних спілок фактично залишаються нічим не забезпеченими.

Для вирішення вищезазначеної проблеми, перш за все, необхідно звернути увагу на систему кредитної кооперації в цілому та, врахувавши міжнародний досвід, спробувати її перебудувати.

Сучасна система кредитної кооперації побудована на основі "знизу вгору" і складається із трьох рівнів, включаючи фінансові кооперативні установи першого рівня, регіональні кооперативні установи (регіональні кооперативні банки), що формують другий рівень, і національні кооперативні установи (центральний кооперативний банк) третього рівня [3].

У нашій країні до першого рівня належать власне самі кредитні спілки, засновниками яких є фізичні осо-

би, до другого рівня належать об'єднані кредитні спілки обласного рівня та дві асоціації кредитних спілок. Третій рівень, який повинен включати кооперативний банк (спеціалізовану кредитну установу) і бути заснованим суб'єктами другого рівня, через низку причин в Україні відсутній. Розглянувши приклади побудови систем кредитної кооперації в інших країнах та врахувавши роль держави у регулюванні діяльності кредитних спілок, необхідно знайти оптимальну модель для нашої країни.

Заслуговує на увагу розвинена система кредитної кооперації Польщі, яка на сучасному етапі складається з двох рівнів. На першому рівні знаходяться кредитні спілки (SKOK), які відповідно до закону "Про ощадно-кредитні кооперативні каси" можуть здійснювати прийом депозитів, видавати кредити, проводити за дорученням своїх членів фінансові розрахунки (платежі), виступати посередниками при укладанні договорів страхування. Кредитні спілки Польщі мають свої банкомати, їх члени користуються кредитними та депозитними пластиковими картками, можуть страхувати свої депозитні вклади.

На другому рівні знаходиться Національна (центральна) ощадно-кредитна каса (KSKOK), яка була створена у 1992 р. та основною метою якої поліпшення фінансової стабільності установ першого рівня. Крім того, KSKOK проводить щорічну аудиторську перевірку кожної каси, активно співпрацює з державними органами та міжнародними організаціями, виступає організатором єдиної інформаційної системи.

До складу KSKOK входить товариство взаємного страхування та товариство інвестиційних фондів, страхова компанія "Страхування життя", компанія розробки програмного забезпечення "H&S", видавничий дім та інші установи сервісної інфраструктури [4]. Нагляд за діяльністю Національної каси здійснюється з боку центрального банку Польщі, крім того з 2004 р. KSKOK регулярно подає до нього звіти.

Станом на 01.01.2012 р. членами KSKOK є 59 кредитних спілок (кас). Усі каси шляхом перерахування членських внесків формують у Національній касі стабілізаційний фонд у розмірі 1,22 % від своїх активів. Даний фонд використовується для видачі стабілізаційних кредитів тим касам, які у певний момент часу відчувають фінансові труднощі.

Країною, де система кредитної кооперації є однією із найрозвинутіших серед інших європейських країн, сьогодні виступає Литва, саме тому принципи її побудови і функціонування можна взяти за основу при перебудові вітчизняної системи кредитних кооперативів.

На сучасному етапі литовська система кредитної кооперації об'єднує 62 кредитні спілки, членами яких є майже 125 тис. осіб. На другому рівні знаходиться Литовська асоціація кредитних спілок, членами якої є 61 кредитна спілка, та Литовська Центральна кредитна спілка (ЦКС), членами якої є всі 62 кредитні спілки країни. При ЦКС створено стабілізаційний фонд та фонд підтримки ліквідності.

Кредитні спілки Литви крім традиційних послуг здійснюють прийом комунальних платежів, випускають платіжні картки Maestro і MasterCard, проводять онлайн-банкінг "i-Unija".

Основними завдання Литовської асоціації кредитних спілок є: представництво інтересів своїх членів у державних, приватних і міжнародних установах та організаціях, організація начальних та рекламних заходів, лобіювання.

Центральна кредитна спілка (ЦКС) була створена у 2002 р. та відразу отримала державну підтримку і кредитну лінію в розмірі 1 млн євро. Крім того, державою було вкладено понад 1,5 млн євро в капітал ЦКС.

Сьогодні Центральна кредитна спілка Литви підтримує ліквідність та платоспроможність кредитних спілок-учасниць, залучає депозити від кредитних спілок та надає кредити кредитним спілкам, здійснює нагляд за їх діяльністю (шляхом інспектування), надає консультаційні послуги, навчання та підвищення кваліфікації персоналу, послуги у сфері реклами та маркетингу.

Метою Фонду стабілізації при ЦКС є власне підтримка платоспроможності кредитних спілок. Розмір фонду складає майже 1,5 млн євро, що становить 0,5 % від активів всіх кредитних спілок-учасниць (у перспективі планується збільшити цей показник до 1 %). Страховий внесок складає 0,1—0,2 % від загальної суми депозитів у рік [5].

Нагляд за діяльністю кредитних спілок також здійснюється Центральним банком Литви. Основними його задачами є здійснення нагляду за діяльністю кредитних спілок шляхом проведення інспекцій, аналізу фінансової звітності, оцінки ефективності управління ризиками, а також ліцензування кредитних спілок та встановлення фінансових показників (нормативів).

Усі банки і кредитні спілки Литви включені в систему державного страхування депозитів. Розмір страхового внеску для банків складає 0,45 % від загальної суми депозитів на рік, для кредитних спілок — 0,2 %. Сума страхового відшкодування одній особі у одному банку (у одній кредитній спілці) становить 100 тис. євро.

Іншою європейською країною, досвід формування системи кредитної кооперації якої можна використати, є Угорщина. Принципи її побудови є дещо схожими до вітчизняних, але все-таки мають певні особливості.

Система кредитної кооперації Угорщини також складається із двох рівнів: на першому знаходяться кредитно-ощадні кооперативи, на другому — Національний Фонд захисту кредитно-ощадних установ (OTIVA).

Національний Фонд захисту кредитно-ощадних установ — це юридична особа, яка, здійснюючи свою діяльність, отримує прибуток, який використовується для статутної діяльності без розподілу його між засновниками. Основними функціями Фонду є фінансова підтримка кооперативів (надання кредитів), проведення реорганізації (за необхідності), оцінка ризиків, періодичне інспектування тощо.

OTIVA був створений у 1991 р. кредитними кооперативами країни, а капітал був сформований як за рахунок самих кооперативів, так і за державної підтримки. Так, частину коштів було виділено програмою ЄС "Фаре", частину сформовано за рахунок консолідованих державних облігацій, а інші кошти отримано від ощадних кооперативів.

Крім того, Національному Фонду захисту кредитно-ощадних установ з боку держави було надано довгостроковий кредит, який використовувався кредитно-ощадними кооперативами для формування капіталу. Даний кредит був наданий у формі облігацій, а грошові кошти, нараховані як проценти на облігації, залишалися у власності кооперативів.

Членство кредитно-ощадних установ у Фонді захисту не є обов'язковим. Крім того, кредитний кооператив може добровільно вийти із членів-учасників фонду або ж бути виключеним (у випадку недотримання статуту

Фонду, поданні недостовірної інформації тощо). У разі виключення Фонд повинен повідомити про такий кооператив орган державного нагляду — PSZAF (Державна фінансова інспекція), Угорський Національний банк та Центральний фонд страхування вкладів.

Між Державною фінансовою інспекцією та OTIVA підписано договір про спільну діяльність, яким визначено розмежування повноважень між ними.

Кредитні кооперативи щорічно здійснюють основні та додаткові членські внески у загальний капітал Фонду, які відносяться ними на власні витрати діяльності. Частина бюджету OTIVA покривається членськими внесками, а інша частина — за рахунок процентів, нарахованих на депозити кооперативів, що розміщені у Фонді.

Крім кредитно-ощадних кооперативів та Національного Фонду захисту кредитно-ощадних установ, у системі кредитної кооперації функціонує акціонерне товариство "Takarekbank". АТ "Takarekbank" — це звичайний банк, який проводить банківську діяльність, але, разом з тим, виступає частиною кооперативної системи. Всі кредитні кооперативи, що отримали фінансову підтримку державними облігаціями, зобов'язані проводити всі грошові операції тільки через цей банк. У свою чергу АТ "Takarekbank" надає послуги кооперативам на більш вигідних умовах, ніж іншим клієнтам. Якщо кредитно-ощадні кооперативи не в змозі надати певні послуги своїм членам, тоді ці клієнти обслуговуються банком [6].

Кооперативи не лише проводять свої операції через "Takarekbank", але є і його акціонерами (понад 60 % капіталу). Інша частина акціонерного капіталу (30 %) належать Німецькому центральному банку та страховим компаніям (до 10 %).

Принцип функціонування такої схеми полягає у тому, що гроші не повинні виходити за межі кооперативної системи.

Слід звернути увагу на те, що діяльність кредитних кооперативів в Угорщині здійснюється в умовах та на основі вимог, які пов'язані з членством в Європейському Союзі та адаптацією до процесу BASEL II.

Не можна оминути увагою систему кредитної кооперації Ірландії, яка станом на 01.01.2012 об'єднує 494 кредитні спілки із загальною сумою активів понад 17 млрд дол. США та більше трьох мільйонів їх членів.

Організаційна система кредитної кооперації (Ірландська ліга кредитних кооперативів) складається із кредитних спілок, регіональних об'єднань та центральної ланки, що складається із семи комітетів (страхова компанія, комітет з управління інвестиціями, компанія розробки та підтримки інформаційних технологій, фонд міжнародного розвитку та різноманітні холдинги). Страхування внесків (вкладів) на депозитні рахунки здійснюється на рівні 100 тис. євро.

Ірландська система кредитної кооперації створювалася без підтримки з боку держави та без участі міжнародних організацій. В основі діяльності кредитних спілок країни лежить принцип демократії. Всі кредитні спілки є членами Ірландської Асоціації кредитних спілок [7].

Значна частина заощаджень членів кредитних кооперативів знаходиться на депозитних рахунках терміном вкладу від 1 до 5 років (близько 30 відсотків). Це дає підстави вважати, що кредитна кооперація Ірландії користується не лише популярністю, але й довірою серед населення країни.

Досвід побудови системи кредитної кооперації у вищезазначених країнах показує, що кредитні кооперативи можуть стати невід'ємною частиною фінансового ринку, бути серйозними конкурентами комерційних банків, набути широкої популярності серед населення країни, але при цьому зберегти основні риси та принципи кооперативного руху.

Для подальшого розвитку кредитних спілок в Україні, перш за все, необхідно: визначити варіант (модель) перебудови системи кредитної кооперації; далі створити відповідні законодавчі умови для створення Фонду гарантування вкладів (затвердити базовий закон, який регулюватиме засади створення та функціонування фонду; внести зміни до Закону України "Про кредитні спілки" щодо участі кредитних спілок у фонді гарантування; розробити підзаконні нормативно-правові акти, спрямовані на реалізацію положень базового закону щодо фонду гарантування). Крім того, потрібно створити відповідні інституційні умови шляхом підвищення ефективності пруденційного нагляду (оцінка та управління ризиками), впровадження механізму підтримки ліквідності кредитних спілок (створення та використання коштів стабілізаційного фонду) тощо.

З урахуванням міжнародного досвіду та враховуючи складність проблеми, що виникла, одним із варіантів перебудови вітчизняної системи кредитної кооперації є запровадження моделі, яка складатиметься із трьох рівнів.

На першому рівні будуть знаходитися кредитні спілки, що безпосередньо надаватимуть фінансові послуги своїм членам. На другому рівні створюватимуться об'єднані кредитні спілки (одна об'єднана кредитна спілка у одній області). Основними функціями таких установ буде підтримка ліквідності кредитних спілок, фінансове оздоровлення неплатоспроможних кооперативів, аналіз звітності з метою попередження ризиків та організаційно-технічна підтримка кредитних спілок-учасниць.

Кожна кредитна спілка, яка є членом об'єднаної кредитної спілки, повинна резервувати на окремому рахунку об'єднаної кредитної спілки певну частину свого резервного капіталу (в залежності від загальної суми активів від 5 до 15 відсотків). За рахунок цих відрахувань буде формуватися стабілізаційний фонд і використовуватиметься лише для фінансового оздоровлення тимчасово неплатоспроможних кредитних спілок.

Третій рівень кредитної кооперації буде представлений спеціалізованою кредитною установою, яка може бути створеною у формі кооперативного банку (відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність") або у формі державної спеціалізованої установи. При цій установі і функціонуватиме Фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок.

Проаналізувавши досвід Литви та Угорщини, де держава надавала кошти для створення Фонду гарантування вкладів, та врахувавши кількість проблем і завдань, які сьогодні стоять перед нашою країною, виділення фінансової допомоги із державного бюджету з метою перебудови та стабілізації вітчизняної системи кредитної кооперації, у найближчій перспективі є малоймовірним. Тому частину коштів на формування фонду можна отримати у формі кредиту від Національного банку України, а іншу частину — за рахунок обов'язкових внесків кредитних спілок. Крім того, можна розраховувати на допомогу з боку НАКСУ та ВАКС, адже, коли Фонд гарантування буде створено, кредитні спілки-учасниці недержавних програм захисту автоматично будуть вклю-

чені у загальну систему гарантування вкладів. У майбутньому кошти Фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок формуватимуться за рахунок щорічних внесків-учасників, а саме 1—2 відсотка від загальної суми внесків (вкладів) на депозитні рахунки.

Одним із способів захисту вкладів (внесків) членів кредитних спілок на депозитні рахунки є страхування. Так, наприклад, у США депозити громадян, які є вкладниками як банків, так і кредитних спілок, страхуються на суму понад 100 тис. доларів, у Литві — до 100 тис. євро. Цей варіант може бути використаний і вітчизняною системою кредитної кооперації.

Сьогодні кредитні спілки продовжують залучати внески своїх членів на депозитні рахунки, проте ці кошти так і залишаються не захищеними. І у випадку неплатоспроможності ймовірність їх повернення є невисокою. Тому спосіб страхування необхідно запровадити хоча б на період, поки не буде створено Фонд гарантування вкладів.

Для цього кредитні спілки повинні активно співпрацювати із страховими компаніями. Державний регулятор, у свою чергу, при видачі ліцензії на діяльність кредитної спілки по залученню внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки разом із визначеним переліком документів, необхідним для отримання ліцензії, повинен вимагати договір, укладений між кредитною спілкою та страховою компанією, на предмет страхування відповідальності перед третіми особами — членами кредитної спілки. Вибір страхової компанії, з якою плануватиме співпрацювати конкретна кредитна спілка, повинен здійснюватися за погодженням із Уповноваженим органом. Якщо кредитна спілка є членом НАКСУ або ВАКС, то погодження може здійснюватися за поданням цієї організації.

У кожному договорі внеску (вкладу) члена кредитної спілки на депозитний рахунок повинна бути зазначена інформація про страхування коштів, у тому числі інформація про страховика. Крім того, кредитна спілка повинна повідомляти своїх членів про наявність страхування внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, а також про максимальну суму страхового відшкодування за кожним із видів внесків (вкладів). На початковому етапі запровадження такої системи максимальну суму страхового відшкодування можна встановити на рівні 20—25 тис. грн.

ВИСНОВКИ

Перебудова системи кредитної кооперації в Україні має стати першочерговим завданням державної політики. Створення фонду гарантування вкладів допоможе не тільки захисти членів кредитних спілок, але й розвинути цей сектор фінансового ринку шляхом охоплення кооперативними відносинами більшої частини населення. Фонд гарантування може бути створений як за підтримки держави, так і за ініціативи самих кредитних спілок. Впровадження на законодавчому рівні норми щодо обов'язкової участі кредитних спілок у фонді гарантування забезпечить відповідність такого підходу європейському досвіду, стандартам та директивам. На період доки не буде створено фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок захист вкладів, можна здійснювати шляхом страхування відповідальності кредитної спілки перед своїми членами. Якщо система страхування вкладів від фінансових ризиків виявиться дієвою, то її можна буде закріпити на постійній основі.

При подальшому дослідженні зазначеної проблеми слід звернути увагу на системи кредитної кооперації тих країн, де кредитні спілки вийшли на рівень кооперативних банків, входять у число провідних банківських структур, мають міжнародне визнання і повністю гарантують повернення коштів своїм вкладникам у разі своєї неплатоспроможності. Серед таких країн Нідерланди, Франція, Німеччина та Австрія.

Література:

1. Офіційний сайт Всесвітньої ради кредитних спілок [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http: // www.woccu.org

2. Концепція розвитку системи кредитної кооперації // Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2006 № 321-р

3. Система кредитної кооперації в Україні. Проект ЄС "Посилення сектору фінансових послуг України" від 29.03.2010

4. Польская модель развития кредитной кооперации [Електронний документ]. — Режим доступу: http:// orema.ru/files/n7.pdf

5. Кредитные союзы в Литве [Електронний документ]. — Режим доступу: http://www.creditcoop.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=775%3Alithuania&catid=34%3Acountries&Itemid=1

6. Досвід системи кредитно-ощадної кооперації Угорщини [Електронний документ]. — Режим доступу: http://yur-gazeta.com/ru/article/148/

7. Состояние и перспективы развития кредитной кооперации в Ирландии [Електронний документ]. — Режим доступу: http://www.creditcoop.ru/ index.php?option=com_content&view=article&id=122%3Aireland&catid=34%3Acountries&Itemid=1

References:

1. World Council of Credit Unions (2013), avaliable at: http: //www.woccu.org (Accessed 8 Oct 2013).

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006), "Conception the development of credit cooperation", avaliable at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/321-2006-%D1%80 (Accessed 8 Oct 2013).

3. EU project "Strengthening of Ukrainian financial services sector" (2010), "The system of credit cooperation in Ukraine", Kyiv, Ukraine.

4. Liga kreditnykh sojuzov (2004), "Polish model of credit cooperation", [online], available at: http:// orema.ru/files/n7.pdf (Accessed 10 May 2013).

5. Emel'janov, S. (2010), " Credit unions in Lithuania", Kreditnaja kooperacija Chuvashii, [online], available at: http://www.creditcoop.ru/index.php?option=-com_content&view=article&id=775%3Alithuania&catid=-34%3Acountries&Itemid=1 (Accessed 15 July 2013).

6. Pospolitak, V. and Khoruzhyj, S. (2006), "Experience of credit and savings cooperation in Hungary", Juridicheskaja gazeta, [online], vol. 15, available at: http://yur-gazeta.com/ru/article/148/ (Accessed 15 July 2013).

7. Emel'janov, S. (2009), "Status and prospects of credit cooperation in Ireland", Kreditnaja kooperacija Chuvashii, [online], available at: http://www.creditcoop.ru/index.php?option=com_content&view=-article&id=122%3Aireland&catid=34%3Acountries&Itemid=1 (Accessed 23 August 2013).

Стаття надійшла до редакції 26.09.2013 р.